

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ד עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב-לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכ"ד

גליון מס' 485

ערש"ק פרשת "כי תבוא" כ' אלול תשע"ה

להודות על הכל!

סמוכים ונראים אנו ליום הדין הגודל והנורא - יום ראש השנה. בספרים הקדושים מסופר שבדורות הקודמים הפחד והמורא מיום המשפט היה מורגש באויר. כולם חלו ורעדו, כולם הזדעזעו והתרגשו בידעם ששנה שלמה עומדת בפרק. כל מאורעות השנה הבאה עתידים להכתב ביום ראש השנה. כמה עבר עם ישראל בכלל ובפרט. כמה צרות, כמה יסורים, כמה חולים, כמה נפטרים. מצב הפרנסה ירוד, החינוך בשפל המדרגה, הביטחון רעוע והמצב רוח גרוע. חייבים להתחזק יותר ויותר בימים אלו. חייבים לנסות לשפר את הכתיבה ולרצות את בורא עולם. הקב"ה ישתבח שמו לעד הוא אבא שאוהב, אבא שמצפה שנשוב אליו, אבא מלא רחמים שרוצה לסלוח ולמחול, לפתוח דף חדש ולכתוב את כל עמו ישראל לשנה טובה ומבורכת בכל מכל כל. אך צריכים אנו להיות ראוים לכך. כל השתפרות מצידנו ואפילו הקטנה ביותר, בכוחה לשמור, בכוחה להגן, בכוחה להטיב את הכתיבה. כל אחד מאיתנו צריך לחשוב בימים שנותרו לנו כיצד אפשר לתקן ולשפר, כיצד אפשר למצוא חן בעיני אבא שבשמים, כיצד ניתן להטיב את החתימה. אל לנו להיות רדומים, אסור לנו לשמוע ליצר. יצר הרע יודע נאמנה שאם הוא יצליח במלאכתו בימים קדושים וגורליים אלה, הוא ירויח את כל הקופה. כל השנה חלילה תהיה באמתחתו, שליטה מלאה תהיה לו על כל השנה. גם מי שעד עתה לא זכה להתעורר, לא זכה להטיב מעשיו, עדין לא אפסה התקוה, עדין אפשר לתקן ולשנות ולהתהפך מהקצה אל הקצה לטובה. בפרשתינו אנו קוראים על התוכחות הנוראות. לא נעים כל כך לקרוא את אותם פסוקים המתארים את העונשים המגיעים לכל אחד שלא ילך בדרך ה'. השם יתברך יזכה את כולנו שכל הברכות הטמונים בכל פסוקי התוכחה יתקיימו בנו ובכל ישראל אחינו. אחת מהתוכחות הגדולות, אחת מהטענות הגדולות מובאת בפסוק: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל", ופירש רש"י זצ"ל (ד"ה מרוב כל) בעוד שהיה לך כל טוב. ע"כ. אחד מהדברים השנואים ביותר על אבינו שבשמים זה חוסר הכרת הטוב. חוסר הכרת הטוב על כל הטובה שהקב"ה גומל עימנו. כל מי שיתבונן, יראה ויבין שהקב"ה ממלא אותנו בכל טוב, ואילו פינו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע. ועינינו מאירות כשמש וכירח וידינו פרושות כנשרי שמים ורגלינו קלות כאילות, אין אנחנו מספיקים להודות לך ה' אלוקינו ולברך את שמך מלכינו על אחת מאלף אלפי רוב רבי רבבות פעמים הטובות ניסים ונפלאות שעשית עמנו ועם אבותינו, וכדברי השבח בנשמת כל חי. כולנו חייבים להודות ולהלל את בורא עולם ולשמוח בו ובמצותיו ולומר תודה. לומר תודה גדולה לבורא עולם על שנתן לנו ימים נפלאים להתקרב אליו, נתן לנו את הכוח והיכולת לשפר ולהטיב את הכתיבה, נתן לנו את הזכות ללמוד את התורה הקדושה ולהיות עם סגולה. אם נשכיל להתחזק ולהתקרב יותר ויותר לבורא עולם ובפרט בימים קדושים אלו, לשמוח ולהודות על כל הטובות, בזכות זה נזכה לשנה טובה ומבורכת, שנת ישועה וגאולה!

שקט, מבזון!

יש לא מעט רגעים במהלך החיים, מהם נדמה כי חלילה נזרקנו בלב הים למול גלי סער זועפים, ללא שום משען ומשענה, ואף בלא שעברנו כלל ועיקר "קורס שחיה"! אולם שומה עלינו לזכור ולהזכיר שכאשר שקט מוחלט שורר בכיתה, אזי הסיבה לכך פשוטה וברורה, באותו העת מתקיים מבחן, ולכן אין קול ואין עונה. ברם ברור לכל בר דעת שלא זאת בלבד שהמורה נוכח ונמצא אלא בוחן הוא היטב אז במבט חודר כל אחד ואחד כיצד הוא מתנהג... והדברים כל כך מעוררים ומחזקים לדעת שבאותם זמנם לא קלים אזי נערך מבחננו האמיתי, אז יתגלה "פרצופינו" האמיתי, ואם מרגישים אנו מכים על חטא, על שלא נערכנו בהתאם, והגענו לבחינה מבלי להתכונן... אזי נותר לנו להמשיך ולהתבונן שהבוחן למען האמת, הוא אבא שלנו שאותנו כל כך אוהב, ומצפה ומייחל שנאמר לו מפורשות: "אנו לא רוצים חלילה להעתיק מהחבר... אם אפשר בבקשה ש"המורה" יתן לנו אפשרות לעשות מבחן חוזר..." או לחלופין רק רמו דק ולא יותר... אזי נזכה בסיעתא דשמיא שיפקחו עינינו ונראה שלא זאת בלבד שאין אנו לבד במערכה, אלא שה' יתברך נמצא לצידנו, הוא אוהב ומסייע בידינו, כעת כשאנו נמצאים סמוך ונראה ליום הדין, כאשר ברור לנו שלדאבונו "כדלים וכרשים דפקנו דלתין!", נזכור ונדע כי "ימינך ה' פשוטה לקבל שבים", ננצל את הזדמנות הפז, נברח ממנו - אליו ונרגיש בחוש בדברי המשורר האהוב לאלוקינו - "ואזי קירבת אלוקים לי טוב!".

זמני כניסת השבת ויציאת השבת

כניסת שבת	יציאת שבת	רבנו ת"א
18:39	19:37	20:12
18:25	19:35	20:16
18:31	19:37	20:15
18:44	19:37	20:15

הפטרה: קומי אורי

מטעמים לשבת

תחילה ומרבה לחשב אם כדאי לו לעשותה או לא. שכן אחרי רוב שיקולים וחישובים, בא יצר הרע בחשבונותיו הוא ומטיל בו קרירות, ומקשה עליו את עשיית המצוה. אדם צריך איפוא לגשת לעשיית מצוה בהתלהבות ובתשוקה, ללא חשבונות הרבה, כי אז הוא מצליח לעשותה כראוי והיא מביאה לו ברכה...

(מענינה של תורה)

"ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך" (כחב)

כתב השער בת רבים: פעמים רבות יש שאדם בורח מפני דבר שבעצם לטובתו הוא, כי איננו יודע ואיננו רואה את הטובה העשויה לצמוח לו ממנו. לפיכך אמרה תורה: "והשיגוך" - הברכות ידלקו אחריך, וישיגוך, אף אם תברח מפניהן. כיוצא בזה ביקש גם דוד המלך: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי" (תהילים כגו) - ירדפוני נא הטוב והחסד, גם כאשר לא אדע כי טוב וחסד הם ואברח מפניהם...

(מענינה של תורה)

תלמיד רבינו חיים ויטאל זצ"ל, בספרו "תורת חכם": צריך האדם להיות בהכרה, כאילו היום עלה ארצה, לארץ חמדת אבות, אדמת הקודש, ולשמוח בזכיה הגדולה שנפלה בחלקו, שלדעת כמה מרבותינו היא מצות עשה מן התורה כמו ישיבה בסוכה - "ישוב ארץ ישראל!" מספרים, שהצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל אמר לתלמידיו: בואו וראו כיצד ההרגל מכה את הרגש! כאשר עליתי ארצה חרדתי כל כך מקדושת הארץ, עד שנמנעתי מלירוק עליה, והייתי הולך בכיסים גדושי ממחטות. וכיום התרגלתי, ואיני מתפעל עוד! חובה עלינו להחיות בקרבנו את השמחה על שזכינו להיות מיושבי הארץ הקדושה, ארמונו של מלך מלכי המלכים, ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה!

(מעייני השבוע)

"יצו ה' אתך את הברכה באסמך" (כחב)

הדברי שערי חיים כתב: אין אדם יכול לעשות מצוה כראוי, עד כדי שתביא לו ברכה, כל זמן שהוא שוקלה ומודדה

"ושמזות בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוהיך" (כו,יא)

פירש הרב "ציצים ופרחים" בן רבינו ה"בן איש חי", זצ"ל: לכאורה, היה מן הראוי שהצדיק לא ישמח בכל הטוב שבא עליו, שכן בכך נגרע חלקו לעתיד לבוא והוא מקבל את עולמו בחייו. על כן הבטיחו הכתוב שיוכל לשמוח, כי טוב זה ניתן לו בתורת מתנה, ואינו מגרע את חלקו בגן העדן! ודבריו מפורשים במדרש: היה אברהם אבינו מפחד ואומר: ירדתי לכיבשן האש, וניצלתי. ירדתי למלחמת המלכים, וניצלתי. תאמר שקיבלתי שכרי בעולם הזה ואין לי כלום לעתיד לבוא? אמר לו הקדוש ברוך הוא: "אל תירא, אנכי מגן לך". כל מה שעשיתי עימך בעולם הזה, חנינם עשיתי עימך, ושכרך מתוקן לעתיד לבוא, כמו שנאמר: "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך".

(מעייני השבוע)

"הגדתי היום לה' אלקיך כי באתי אל הארץ" (כו,ג)

פירש רבינו חיים הכהן זצ"ל מארם צובא,

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

רימונים" הוא מספרי היסוד של הקבלה שנכתבו לפני ספרי רבינו האר"י הקדוש, שהעריכו והעריצו, והעיד שבהליותו ירד עמוד אש מן השמים, עדות לקדושתו ורוממותו. ספריו של הרמ"ק (רבינו משה קורדובירו) זצ"ל עמוקים ונשגבים בחיובי הספירות הקדושות, ומיועדים לבני עליה הנכנסים לפרד"ס התורה. אבל הוא חיבר גם ספר אחד עבורינו ולמענינו. זה הספר "תומר דבורה", שהתקבל בהערצה על ידי המוני בית ישראל. ספר זה ערוך לפי סדר שלוש עשרה מידותיו של הקדוש ברוך הוא, שעליהן הובטחנו: "אם יעשו לפני כסדר הזה - הריני מוחל להם". לפירושו של הרמ"ק, אין הכוונה לאמירת י"ג מידות של רחמים בלבד, אלא לעשות בפועל כסדר הזה. כלומר, מי שינהג בכל אורחותיו בדרכי הרחמים של הקדוש ברוך הוא, יזכה ממנו לרחמים. כמו שלמדו חז"ל מהפסוק: "ונתן לך רחמים, ורחמך": כל המרחם על הבריות - מרחמים עליו מן השמים. ועוד למדו בפסוק: "נושא עון ועובר על פשע", למי נושא עון - למי שעובר על פשע. וזהו פסוק בפרשתנו: "והלכת בדרכיו", ולמדו חז"ל: "מה הוא רחום, אף אתה היה רחום. מה הוא חנון, אף אתה היה חנון". ובספר "תומר דבורה" פורט את המידות אחת לאחת, ומדריך כיצד לנהוג בהן. כיצד להיות "רחום וחנון, אך אפים ורב חסד", כיצד ננצור חסד ונישא עון לזולת, נרחם על הבריות ונישא בעול סבלו של הזולת, כיצד נשתדל בכל יכולתנו לעזור ולפתוח אוזן ולב לסבל חברינו, למצותם ולייסורייהם, ונעשה למען הקלה ועזרה עד כמה שדינו מגעת - ועל ידי כך נזכה להמשיך עלינו את מידות רחמי של הקדוש ברוך הוא, ולזכות ממנו לכל טוב סלה, ולשנה טובה ומבורכת, שנת ריוח והצלה לכלל ולפרט!

(מעייני השבוע)

הגאון רבי יוסף קובו זצ"ל היה רבה של סלוניקי לפני כשלוש מאות שנה. נערץ היה על כל בני דורו, חכמיהם וגדוליהם, שהריצו אליו שאלותיהם בהתבטלות עצומה, כמשתקף מספר תשובותיו "גבעות עולם". גם קדושתו וצדקתו היו להלל, ומרן החיד"א זצ"ל מכתבו: "הרב הגדול, קדוש יאמר לו, מלומד בניסים". בימי הוחמר מצב הקהילה עקב המיסים הכבדים שהוטו עליה, ופרנסי העיר לא ראו מוצא אלא לשתף את החכמים שתורתם אומנותם במעגל המיסים, בעוד שעד אז פטורים היו מעול המיסים, כדין, וחיונם היה מצריכם להבטל מן התורה ולפשוט ידם במסחר כדי להשיג דמי המס. רבי יוסף ניהל מערכה חריפה והעביר את רוע הגזירה, באפשרו לחכמים להמשיך להקדיש עצמם לתורה. מרן החיד"א מספר, שבימי רבי יוסף התגלה אדם אחד כמגיד עתידות ומגלה צפונות, ואמרו עליו שיש לו מלאך מגיד מן השמים המגלה לו רזים ונסתרות. הלכו אליו גדולי ישראל מרבני העיר והשתאו על הסודות ורזי התורה שגילה, בעוד שלפני כן היה אדם פשוט ורחוק מידיעת התורה. אבל כשלומדו מפי מלאך, אין בכך פלא! כשהגיע השמועה לרבי יוסף, אמר להם: "צאו וראו כיצד נוהג הוא באכילתו". התבוננו וראו שאוכל הוא בתאבון רב כמויות גדולות. אמר להם: "אם כן, אין עוד צורך לבדוק אחריו, כי אכילתו מעידה עליו שאינו שייך לקדושה!". והדברים מבהילים! זהו שנאמר: "זובחת שלמים ואכלת שם לפני ה' אלוהיך", וכתב רבינו יעקב סקילי זצ"ל בספרו "תורת המנחה": "מלמד שאין השמחה באכילה ושתיה אלא לעבוד את ה'!".

רבינו משה קורדובירו זצ"ל היה מאדירי דור דעה בתקופת מרן ה"בית יוסף" זצ"ל, מגדולי המקובלים, מארי דרזין, וספרו "פרדס

והייתם לי סגולה

רפואה - סגולה לרפואה לאכול במוצאי שבת פת חמה או לשתות משקה חם, או להתרחץ במים חמים.

רפואה - קביעות לימוד סדר קודשים, במשל חצי שעה בכל יום, סגולה לרפואה שלימה.

(סגולות רבותינו)

מדברי ראש הישיבה הרב"ג ר' יוסף מוגרבי שליט"א

זינוך הבנים

השמירה המעולה

הגאון הרידב"ז זצ"ל, רבה של סלוצק, לחם במיוחד נגד החינוך הקלוקל שניתן לבני הנעורים. כאשר נודע לו, בשנת תרנ"ב, שיש בעלי בתים בסלוצק שחדלו לשלוח את ילדיהם אל ה"חדר" והעבירו לבתי ספר ממשלתיים, הקהיל את הציבור ודרש לפניהם בעניין זה דברים חוצבי להבות. נשא הרידב"ז את משלו ואמר: יהודי יחידי התגורר בקצה העיר, ולו ילד חמודות שהלך כל יום ללמוד ב"חדר". בלילות, כשחזר מן ה"חדר" וה"שקצים" רדפו אחריו להכותו, החיש רגליו במרוצה עד הבית ופתח את המנעול באמצעות הגמרא שבידו - כי נמוך קומה היה ולא הגיע בידיו אל המנעול לולא הגמרא - ונבלע פנימה בטרם השיגוהו. אך הנה, ערב אחד "שכח" הילד את הגמרא, וחזר הביתה בידיים ריקות. ה"שקצים" רדפו אחריו כרגיל, אולם בלעדי הגמרא נבצר ממנו לפתוח את המנעול כדי להיכנס הביתה - וה"שקצים" מתקרבים!

הרידב"ז בהקדמתו לספר תשובותיו מספר על הרושם שעשתה דרשתו זו: "בשבת קודש אחד קודם סליחות, דרשתי בבית הכנסת ברחוב "זארצעצער" ונתעוררו שבעים בעלי בתים והוציאו בניהם מן ה"שקאלין" (בתי ספר חילוניים) ושכרו להם מלמדים ללמוד גמרא... ונתרבו מלמדי גמרא, עד שבאו שישים ושניים במספר!".

ועתה אם נבוא חשבון מה בין דורות הקודמים לדורינו? דור הקודם שהיה חדור באמונה ובאמרות חז"ל, על פי התורה חיו ועל פיה הלכו, הרי שהיו שמורים בכל מכל כל. ועתה, קם דור "חדש" שאינו מוכן להלך לפי דברי התורה, רחוק מלציית לזקני הדור, מורי ההוראה, והנה מהלכים אנו בפחד ובחלחלה. היכן השמירה? היכן ההגנה? ואין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים. נחזיר את האמונה בים התורה, נחזיר זאת לילדינו, ויהי ה' עימנו, משגב בעדינו ויעננו ביום קוראינו.

שלום בית

על הגאווה...

כל ימי חייו של רבי יוסף הצדיק גאב"ד פוזנא זצ"ל, היתה זוגתו הרבנית בת רבי יחזקאל לנדוי בעל "נודע ביהודה", נוהגת להיכנס בשעה שהיו אצלו אנשים והיתה מלעיגה עליו ומבזה אותו בפניהם בכל דברי גנאי, באומרה כי בעלה אינו אלא אדם ריק ופוחז ואין בו כל מידה טובה, והוא רבי יוסף היה שומע חרפתו ואינו פוצה פה, ומעולם לא רגז והקפיד עליה על כך. היו אנשי פוזנא תוהים, תמהים ושואלים: על מה ולמה מבזה הרבנית את בעלה הצדיק, בשעה שאביה היה מתייחס אליו בכבוד גדול באופן יוצא מן הכלל, והיה מחבב אותו למאוד. באחת מתשובותיו כותב אליו ה"נודע ביהודה": "דע חתני אהובי בעת שכתבתי לך התשובה, ידי וכל גופי מרתת ממתנייתא דילך, כי ידעתי כל סתום לא עמך, וכביר תמצא ידך בחורין ובסדקין לבדוק אחר סברתי, אם יש לה פירכא בדברי הראשונים, כי כל דבריהם לפניך כשולחן ערוך, ומצורף לזה בינתך הרחבה כבן עזאי בשוקי דטבריא" (נוב"מ"ק חושן משפט כח). ובמקומות אחרים כותב עליו: כבודי ומרים ראשי, כל הנחת שלי לעת זקנותי, בתורה ובמעשים הוא יחיד בדורו, בכל מקום הלכה כמותו...". בתחילה לא יכלו טובי העיר לשאת עלבון הרב שלהם, אך לאט לאט הסתגלו לכך והצטערו הרבה, שהרבנית אינה יודעת לכבד את בעלה הרב. הדבר היה כבר מפורסם בעיר ולא שמו לב לכך. והנה כשנפטר רבי יוסף באדר תקס"א, נתגלתה התעלומה על מה השפילה הרבנית את כבודו. בשעה שהרב שכב מוטל על הארץ וכולם בוכים על מותו, נכנסה הרבנית אף היא לבכות על מות בעלה. פתחה והכריזה בקול רם: רבי יוסף, רבי יוסף! תן תודה בפני כולם שאתה הוא שהכרחת אותי והטלת עלי לבזות אותך בפני הרבים כל ימי חייך. לא מרוע לב חלילה או מפני שלא ידעתי להעריך גדולתך בתורה וביראה גרמתי לך כל הבזיונות, אלא כך היה רצונך, כי בטרם נשואינו התנת עימדי תנאי שאתייחס אליך בקלות ראש ובזילזול בפני רבים, כדי שלא תיפול ברשת הגאווה. כי הרי עוד בבחרותך כולם העידו עליך שאתה צדיק גמור, ואתה תמיד היית ירא שמא על ידי מידת הגאווה, תאבד את חלקך בעולם הבא. אנוכי בעל כורחי נגד רצוני קיימתי מה שהטלת עלי. "איזו היא אישה כשרה העושה רצון בעלה". מי כמוני יודעת עד כמה גדלה צדיקותך וחסידותך... הסיפור המופלא מסתיים: הכל ראו בעין כיצד הניע רבי יוסף הנפטר את ראשו, לאות הודיה והסכמה לאמיתת דבריה. רבי יוסף הצדיק ידע שגאווה מובילה לעבירות החמורות ביותר. וגם בחיי הנישואין אם אדם יעבוד על מידת הענוה, יהיה בידו כלי שיסייע לו להתרחק מגאווה שגוררת אחריה עברות חמורות. וכולנו הקוראים יודעים כמה הגאווה "הורסת" בחיי הנישואין, ומאיך כמה הוותרנות והענוה טובים, אלא מאי? קשה? נתאמץ ונתחזק, ומן השמים ירחמו. יודע אני ממקרים (לא מעט) שזוגות התגרשו ונשארו אומללים עד היום מחמת שנתנו להורים... צריך לכבד את ההורים, להכיר טובה, להוקיר את מעשיהם, אך את הבית לבנות יחד. והדברים ידועים ומופיעים בספרים לרוב, ומי שלא יודע להסתדר... ירוץ לרב פן...

אמרי שפר

- הרה"ק רבי משה הכהן מרזבדוב אומר: לפעמים נהנה השומע על חטאו של הזולת יותר מן החוטא עצמו. מהו אפוא ההבדל מי החוטא, כששניהם נהנים מאותו החטא?
- הרה"ק רבי מאיר יצחק מגור אומר: מי שמהרהר וחוזר ומהרהר בפגם שעשה, הריהו חושב בדבר רע. ובמקום שהמחשבה שרויה - שם שרוי האדם. נמצא - בתוך רע הוא שרוי.
- הרה"ק רבי דב בר ממזויץ' אומר: "הרהורי עברה - קשים מעברה" (ימא כט) - מי שבא לידי הרהורי עברה, סימן שעבר עברה, כי בלי חטא אין הרהור.
- הרה"ק רבי משה קורדובירו אומר: העברה מסך מבדיל בין אדם לקונו.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל וזמשל

עתק. בקושי כלא המושל את עצמו הגואה. התקרב, ושאל באיפוק: "האם שכחת אזהרתי, לבל תקים כאן דוכן?" נשא האיש עיניו, והתנצל: "לא ידעתי שתערוך כאן ביקורת..." או להתנצלות שכזו. בינתיים נאספו אנשים לראות בעימות המרתק. כיון שראה אותם, אורו עיניו: "רבותי, למה תעמדו באפס מעש? התקרבו והניחו את הימורים! שימו דינר על כל מספר שתחפצו, אולי יאיר לכם גלגל המזל פנים!". והמושל עומד ורואה... לא, כאן לא יכול עוד להבליג, אסור היה לו להבליג. מיד ציוה, והשוטרים הרסו אתה דוכן, החרמו את דמי הזכיית וגררוהו אל הכלא... ואנו, כלום אין אנו דומים לאותו חצוף. לא זו בלבד שממרים אנו פי ה', אלא שאנו עושים זאת ניכח, נוכח עיני הצופיות בנו. כמו שאמר דוד המלך: "אנה אלך מרוחק, ואנה מפניך אברח. אם אסק שמים, שם אתה. ואציע שאול, הינך". ונאמר: "הייסתר איש במסתרים, ואני לא אראנו?", על כך מתוודים אנו בימי הסליחות: "רחום וחונן, חטאנו לפניך. רחם עלינו והושיענו", משרישים אנו בהכרתנו, שניצבים אנו לפני ה' - וחוטאים לפניו! "להמרות עיני כבודו", וכמו שפירשו בוזהר הקדוש: "והרע בעיניך - לנוכח עיניך - עשיתי!" הכרה זו מתעצמת שבעתיים בראש השנה, הוא "יום הזיכרון", שאמרו עליו בגמרא שבשעת תקיעת שופר יראה האדם עצמו כאילו עומד הוא בבית המקדש, בקודש הקדשים, לפני ולפנים לפני ה'! הכרה זו בלבד די שתעורר לתשובה! כמה חרדים היינו לו נקראנו להתייצב לפני צדיק קדוש בעל רוח הקודש, שיביט בנו ויראה כל מה שעשינו בימי חלדנו! וזהו: "אתם ניצבים היום כולכם לפי ה' אלקיכם!" איזו הכנה עלינו לעשות לשם כך!...

(מעין השבוע)

"אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם". בספרים הקדושים הביאו דברי זוהר הקדוש כי "היום" רומז על ראש השנה, היום הגורלי הקובע מאורעות השנה כולה. היום בו חלים ורועדים מאימת הדין. והכתוב מזהיר ואומר: "אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם!" למה הכוונה? נזכר משל נוקב מתוך הספר "שערי ארמון", שבו משלים מאלפים לימים הנוראים: מעשה באדם שניהל בית הימורים שאינו חוקי. מושל המחוז ידע על קיומו, אך כל עוד פעל בצינעה, ברשות היחיד, העלים עין. פעם עמד להערך בעיר יריד ססגוני, וסוחרים נהרו מרחוק ומקרוב להקים דוכנים ולמכור סחורות. וכרגיל בירידים אלו, הוקמו אף דוכני שעשועים צבעוניים ומושכי עין. זימן אליו המושל את בעל בית ההימורים, והזהירו: "השמר לך פן תקים ביריד דוכן הימורים!". התקומם האיש, ומחה: "למה נפילתי מכל דוכני ההבלים והשעשועים המוקמים שם באין מפריע, דוכני התחרויות למיניהם!". והמושל הסביר: "אין רע בכך שאדם ישתעבד בפרוטתו, או יקנה לילדיו זוטות. ואם דוכנים אלו מוסיפים צבע וענין ליריד, מהווים הם חלק מנופו. אבל ההימורים מושכים את הבאים ומפתים אותם להפסיד כל כספם, מרוששים אנשים ומאמללים משפחות, לכך לא אסכים בשום פנים ואופן! על היריד להיות מוקד שמחה, ולא מקור עצב ואבל!". אבל דוקא מסיבה זו השתוקק האיש לפעול ביריד! כי אורתו קלת ראש, ובאיו מצוידים בכסף. וביקש לנתב כסף זה אליו... וכך, למרות שידע שביד המושל לקנסו בסכום גבוה ואף להשליכו לכלא, הקים דוכנו ביריד... היריד נפתח ברוב המולה, והמושל בא לסייר בין דוכניו. לפתע עצר בתדהמה: התקהלות צדה את עינו. המוני אנשים התגודדו סביב שולחן הימורים, שבעליו גרף בקדחתנות סכומי

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

שהגבאים לא יאריכו יותר מדי במכירת העליות להכביד על הצבור בזמן ממושך ביום קדוש הזה. ונוהגים לומר "ג' מידות" ג' פעמים בשעת פתיחת ההיכל, ונוהגים להעלות את התוקע לתורה, ואף על פי שמותר להוסיף עולים יותר מחובת היום, לא ירבו עולים נוספים יותר מדי, פן יקוצו הצבור מרוב עיפוף.

ראוי לכל ירא שמים להשתדל לעלות לתורה בימים נוראים, וגם במקומות שמוכרים את העליות, יקנה אותם כפי יכולתו, מפני שיש עילוי יותר במצוה שבאה אליו בדמים ממצוה שבאה אליו בחינם. ומכל מקום לא יתקוטט חלילה על שום מצוה ולא יצער את חברו בשביל כך, ואפילו אם רוצה לעלות עילוי נשמת הוריו כגון למשלים או למפטיר, כי ע"ש השתיקה שישתוק ולא יצער ויפגע בחברו - יגרום נחת רוח להוריו.

אוכלים ושותים ושמהים בראש השנה ואין מתענים בו, אומנם לא יאכלו כל שובעם, למען לא יקלו ראשם ותהיה יראת ה' על פניהם. ויש ללמוד תורה על השולחן, ולאחר ברכת המזון הולכים לבית הכנסת ואמרים תהילים בצבור עד תפילת מנחה. ומכל מקום תלמידי חכמים השוקדים על לימודם בגופי הלכות יומם ולילה ורוצים לפטור עצמם מתהילים - רשאים להמשיך בלימודם.

לאחר תפילת מנחה הולכים על יד שפת הים או נהר או באר מים חיים או בור לומר "תשליך". ובירושלים שאין מעינות עושים תשליך על שפת הבור שהוא מקוה מים, ואפילו שלפעמים אין מים בבורות, כיון שאינו אלא לרמז בעלמא, כי עיקר הכונה הוא לים העליון. וכשאמרים "ותשליך במצולות ים כל חטאתם" מנערים את שולי הגלימה, והטעם הוא כדי לעשות פועל דמיוני, וכונתו היא על העונות והחטאים שיתנערו מן הנפש, ויושלכו הם וגם המקטרג העליון למצולות ים העליון.

גם כשחל ראש השנה בשבת ואמרים "תשליך". אלא אם כן אמירת התשליך מתקיימת מחוץ לשטח גבולות העירוב - שאז יש למנוע את אמירתו.

(הבית היהודי)

כל פירות העץ שעל השולחן, וכן בברכת שהיינו על התמרים נפטרו כל מיני פירות חדשים שלפניו. יש להקדים תחילה את ברכת הנהנין ולטעום, ולאחר מכן לומר את ה"הי רצון" ולטעום שוב. והשומע מחברו שאומר "יהי רצון", נכון שיענה אחריו "אמן", וכיון שבירכו בורא פרי העץ על התמרים, נפטרו כל פירות העץ מברכות הנהנין, ויאמר עליהם רק יהי רצון. וכשלוקח הכרתי יאמר: "הי רצון שיכרתו אויבינו וכו' ואין צורך לאוכלו, כי אין רגילים לאכול דברים החיפים וחמוצים בראש השנה. ויש נוהגים לאכול ריאה ולומר "ראה נא בעינינו וכו' ו"הי רצון שתאיר עינינו במאור תורתך".

נוהגים שלא לישון ביום ראש השנה ומנהג נכון הוא. ולכן צריך להזהר שיתעורר מהשינה קודם עמוד השחר, ואם הוא עייף ומוכרח בלילה אחר האכילה - מותר לישון אחר חצות היום, בין ביום הראשון של ראש השנה ובין ביום השני, והיושב בטל דומה הוא לישן.

תפילות ראש השנה - יש לאומרם בשמחה ובנעימה קדושה, ולא יעורר את עצמו לבכות, ומכל מקום אם מתעורר מעצמו בכביה ומתפלל בדמעות שליש - אין בזה שם איסור כלל. ובתפילת שחרית אמרים ב' פעמים "ה' הוא האלוקים" לפני ה' מלך, ובין ישתבח ליוצר אומרים מזמור "ממעמקים קראתך ה'", ובסוף העמידה יאמרו עושה "השלום" במרומיו. ולאחר החזרה אמרים "אבינו מלכנו" אפילו כשחל בשבת, אבל במקום שנהגו שלא לאומרו בשבת ישארו במנהגם, ולא ישנה אדם מן המנהג, שלא יבוא לידי מחלוקת. אין צורך לומר בקדיש "לעילא לעילא", אלא יש לומר כמו בכל השנה "לעילא מן כל ברכתא". ויש נוהגים לומר פיוט "ה' שמעתי שמעך" בין תפילת לחש לחזרת הש"ץ, ובמקום שנהגו כן יש להם על מה שיסמכו בין שחרית ובין במוסף, ואין לבטל מנהגם שמנהגם מיוסד על אדני פז.

יש להזהר בעת מכירת העליות ופתיחת ההיכל וכו', שלא ישיחו הקהל שיחה בטלה, ומה טוב ללמוד באותו זמן עד כמה שאפשר, ומן הראוי

לאחר תפילת ערבית של ראש השנה נהגים לומר כל אחד לחבירו: "לשנה טובה תכתב", ויש אומרים שיאמרו לכתב ותחתם, ולנקבה אומרים: "תכתבי ותחתמי".

בבואו לביתו יהיה השולחן ערוך ונרות דולקים כמו בשאר ימים טובים, והאישה צריכה להיות זריזה לערוך השולחן ולכסותו במפה יפה לפני שיבוא בעלה מבית הכנסת, כדי שבבואו ימצא את השולחן ערוך והוא לסימן טוב, אך אם נזדמן שבא ולא ראה את השולחן ערוך - לא יתקוטט עם אשתו ולא יעס כי הכעס הוא סימן רע ביותר, ובפרט בראש השנה אינו סימן טוב לאדם, ולא יקפיד אפילו בלב. קודם קידוש ישב במושבו על מיטה מוצעת ויאמר "פתיחת אליהו הנביא זכור לטוב וכו'", וכן את שאר הפסוקים שמודפסים במחזור של ראש השנה. ואם חל בשבת - יש אומרים שיאמרו תחילה "שלום עליכם" וכן "אשת חיל וכו'", ויש אומרים שלא נהגו בביתם לומר שלום עליכם ואשת חיל. ויעשה את הקידוש בעמידה, ויברך בשתי הלילות "שהחינו", וטוב שיניח על השולחן בליל שני פרי חדש שיוכין עליו, אבל אם אל מצא אין להקפיד על זה, וילמד על השולחן בשתי הלילות מסכת ראש השנה, ונוהגים ללמוד גם לשון זוהר הקדוש הנדפס במחזורים.

כיון שהוא תחילת השנה, נוהגים לעשות סימנים לסימן טוב ולאכול דברים הרומזים לזה, והמנהג להביא בשתי הלילות של ראש השנה, תמרים, רימונים, תפוח מרוקח בדבש, רוביא (בערבית לוביא), כרתי, סילקא (תרד), וקרא (דלעת). ויש נוהגים לאוכלם בין קידוש לסעודה, אבל יותר נכון המנהג שאוכלים אותם בתוך הסעודה או לאחר ברכת המזון, וכשאוכלים בתוך הסעודה אין לברך "בורא פרי האדמה" על שום תשביש של לוביא או קרא ושאר ירקות מבושלים אפילו אוכלם בלי פת, ויקדים תחילה לברך "בורא פרי העץ" על התמרים, ואם הם חדשים אצלו יברך גם "שהחינו", ויכסם במפה בעת הקידוש לבל יפטרם בברכת שהחינו של הקידוש, ובברכת העץ על התמרים נפטרו